

27ste jaargang nr. 7
november 2017

Sint-Pauluskrantje

EUCCHARISTIEVIERING SINT-PAULUSKERK
zondag 10.30 u

PASTOOR Paul SCHEELEN
Onthaal, pastoraal gesprek, doop, huwelijk, uitvaart
pastoor@sint-paulusparochie.be
0476 34 69 12

PAROCHIESECRETARIAAT
Sint-Paulusstraat 22, 2000 Antwerpen
Dinsdag tussen 10.00u en 12.00u
03 231 33 21

KERKFABRIEK SINT-PAULUS

- Voorzitter Walter Vrinssen
03 231 31 48 of 0477 50 01 90
kerkfabrieksintpaulus@skynet.be
- Collectiebeheer en afspraken voor kerkgebouw,
leveringen, technische ondersteuning
Caroline De Wever
0479 34 41 26
carolinedewever@hotmail.com

CONCERTEN EN EVENEMENTEN

- Leo Van achter
0473 97 83 36
leo.vanachter@skynet.be
- Wilfried Van den Brande: intendant
0477 57 25 31
muziekinsintpaulus.be
- Nicolas De Troyer: organist-titularis
nicolasdetroyer@gmail.com
0486 41 25 82

TOERISME EN RONDLEIDING

- Sint-Paulusvrienden:
- sintpaulusvrienden@proximus.be
 - Walter Geluyckens 0494 44 82 53
 - Leo Vereecken 0486 57 52 35
 - Joris Reymer 0475 33 80 03

W-BOVCVERE.AV-1859-

EUCHARISTIEVIERINGEN NOVEMBER 2017

Woensdag 1 november "ALLERHEILIGEN" plechtige eucharistieviering voorgedaan door pastoor Paul Scheelen met de uitvoering van de "**Messe C-Dur op.86**" van **L. van Beethoven**.

Donderdag 2 november "Allerzielen" in de avonddienst van 19u herdenken wij de overledenen, waarvan de uitvaart het afgelopen jaar in onze kerk heeft plaats gehad- voorganger pastoor Paul Scheelen

Op zondag 5 november herdenken we om 10.30u de overleden leden van "**Venerabelkapel**". Deze mis wordt muzikaal opgeluisterd door het ensemble "Voces Capituli".

Zo 12 10.30u Orgelmis - voorganger pastoor Paul Scheelen
Homilie diaken Frank Morlion

Zondag 19 november, jaarlijkse "St.Ceciliaviering" Om 10.30u zingen verzamelde koren (400 zangers) de "**Deutsche Messe**" van Fr. Schubert. Voorganger: pastoor P. Scheelen

Zondag 26 november zingt "Utopia" tijdens de eucharistieviering van 10.30u "Mass à 5" van William Bird- voorganger pastoor Paul Scheelen

LIEF EN LEED IN ONZE PAROCHIEGEMEENSCHAP

Gedoopt

14 oktober	Aude Peeters
15 oktober	Céline Brzezicha
29 oktober	Willem Gielen

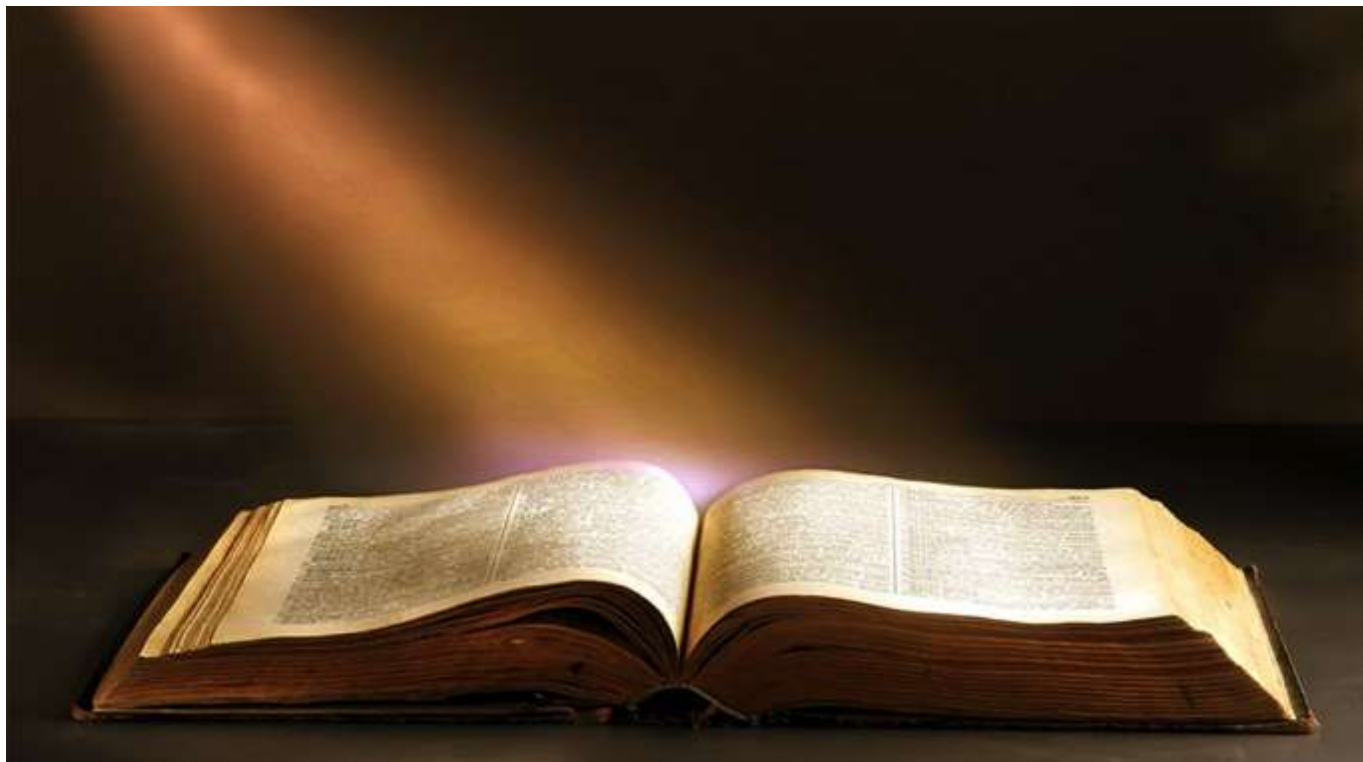
Overleden

14 oktober	Magda Van Elsen
------------	-----------------

WE NAMEN AFGELOPEN JAAR AFSCHEID VAN:

Niesz	27 oktober
Ingrid Cornelissens	28 oktober
Herman Huet	3 december
François Michielsen	7 december
Herman Guens	20 december
Robert Vanherp	13 januari
Eduard Buys	18 januari
Cor van Dalen	2 februari
Urbain Claeys	2 februari
Jeanne Vanderkaa	10 maart
Paul Mermans	7 mei
Wilfried Pas	13 mei
Henriette De Backer	16 mei
Frank Serruys	14 juni
Irène Verelst	1 juli
Antonia D'Aviri	29 augustus
Luc Vuylsteke	13 september
Magda Van Elsen	20 september

Graag willen we je volgend initiatief onder je aandacht brengen.

MARCUS: HET EVANGELIE WORDT EEN EVANGELIE

Wil je meer weten dan wat evangelie vertelseltjes, onthouden uit de kindertijd, dan is dit een troef.

Drie woensdagnamiddagen, om mee na te denken over dat kleine boekje van Marcus, het kortste en oorspronkelijk, oudste evangelie.

De bijbel is het meest wetenschappelijk onderzochte boek ter wereld. Veel magische voorstellingen en vertalingen die ver van de oertekst stonden, omfloersten vaak de echte, gelovige dynamiek.

Toch hebben velen van ons weinig kans gehad om de diepere betekenis, die daardoor werd blootgelegd voor ons geloofsleven, te ontdekken.

Ik heb deze opdracht toevertrouwd aan diaken Frank Morlion die deze sessies begeleidt op: 8, 15 en 22 november 2017,
telkens van 14.15 tot 16.30 uur.

Inschrijven voor 1 november: pastoor@sint-paulusparochie.be of 0476/346 912

We hopen je daar te mogen begroeten?

Vriendelijke groet,
Pastoor Paul Scheelen

ZIE GINDS KOMT SINT ELOOI -

- ZIJN AAMBEELD STAAT ER AL!

In de Kruiswegkapel van onze Sint-Pauluskerk staat Sint Elooi de kruisweg van De Boeck & Van Wint te bewonderen, geflankeerd door een levensgroot en levensecht aambeeld. Op zondag 3 december, tijdens de hoogmis van 10u30, zal dit aambeeld aan het vieringaltaar in de kerk muzikaal bespeeld worden door twee smeden. Tegenwoordig gaan alleen de slechthorende misvierders vooraan zitten, terwijl de kalk van het 24 meter hoge plafond zachtjes naar beneden dwarrelt tijdens de mis. Sinds dat er twee jonge smeden de zware taak van het aambeeldspelen ter harte hebben genomen is het ritme en het volume namelijk enigszins toegenomen. Laat u niet afschrikken - de misviering voor Sint Elooi is een van de mooie en speciale momenten in onze kerk.

Sint Eligius (de wat deftigere naam van onze heilige) leefde grotendeels in de 7de eeuw. Zijn eerste roeping was om smid te worden, maar het fijnere werk van goudsmid beviel hem beter. Na een carrière als edelsmid bij de Frankische koning Lotharius II wordt hij priester. Hij sterft op 1 december 660, dus eigenlijk vieren wij op de eerste zondag van december de sterfdag van Sint Elooi. We weten nogal wat van zijn leven omdat al in 676 een zekere Audoënus een heiligenleven van Sint Elooi schrijft. Daarin worden een aantal gebeurtenissen beschreven, die uiteindelijk leiden tot de heiligverklaring.

Een wat merkwaardig verhaal is dat van het afneembare paardenbeen. Er komt een onhandelbaar paard aan bij de smid, waar ook Elooi aan het werk is. Niemand durft het hoefijzer van het paard te vervangen, omdat het zo wild is. Tot Elooi het been van het paard eraf neemt, ermee naar het aambeeld loopt en het er terug aanzet, nadat hij het hoefijzer heeft gewisseld. En dat allemaal zonder pijn of bloedvergieten.

Sindsdien wordt Sint Elooi afgebeeld met hamer, aambeeld of tang. Hij is de patroonheilige van de smeden, met in het verlengde daarvan de paarden, de koetsiers, de dierenartsen en de boeren. Een beetje doordenken en we komen ook bij de elektriciens en de IT'ers – ook een heilige moet met zijn tijd mee. Eligius beschermt tegen epidemies, zweren, puisten en paardenziekten – klinkt logisch – maar ook tegen geldgebrek en, minder bekend, tegen kindergeschreeuw.

Rond 1455 verenigen de goudsmeden van Antwerpen zich. Voor die tijd zaten ze meestal bij het gilde van Sint Lucas. Sint Elooï blijft hun patroonheilige. Al in 1489 verwerven ze een altaar voor Sint Elooï in de Predikherenkerk. Het altaar was voor die tijd gewijd aan de heilige Augustinus, maar die moet de plaats ruimen voor de heilige van de rijke Natie der Goudsmeden.

Laat ons niet vergeten dat de edelsmeden al vanaf 1444 een streepje voor hadden bij de Predikheren. Ze kregen naast de kerk een groot pand met overdekte galerijen ter beschikking, waar ze hun koopwaren konden uitstallen tijdens de twee grote jaarmarkten die Antwerpen in de 15de eeuw rijk was.

In hun kapel van Sint Elooï hadden de goudsmeden vanaf 1502 het recht op "gemeyn sepulture". Dat wil zeggen dat ze de beschikking hadden over een gemeenschappelijke grafkelder. Kapel en kelder waren gelegen aan het oude hoogkoor (we spreken toen nog altijd over de oude kerk die er stond voor die van vandaag). Het oude, kleinere, hoogkoor van die kerk was iets meer noordelijk gelegen dan dat van nu.

Op 10 februari 1860 wordt de Broederschap van Sint Elooï opgericht in de Sint-Pauluskerk. Vanaf toen wordt er weer jaarlijks een viering gehouden op de eerste zondag van december. Er wordt ook nog Sint Elooï gevierd in een paar andere dorpen en steden in België en Frankrijk.

En als je nog eens een hele stad bezig wil zien bij het vieren van Sint Elooï dan valt op 26 november een herfsttrip naar Bouillon te overwegen. Daar worden er elk jaar Sint Elooïbroodjes gebakken, om uit te delen aan de inwoners, nadat die broodjes in processie zijn rondgedragen door de stad. De broodjes hebben een gat in het midden en worden met vijftig tegelijk over lange staken geschoven om ze makkelijker te kunnen vervoeren. Oorspronkelijk waren ze bedoeld om aan de armen uit te delen. Bouillon was in het verleden een centrum van metaalnijverheid, wat meteen de verering voor Sint Elooï verklaart.

© Alexandre Aurélien

Société Royale Ouvrière Saint-Éloi Bouillon

En zo hebben Antwerpen en Bouillon nog iets moois gemeen. Buiten een zekere Godfried, die ook markgraaf van Antwerpen was, maar dat is een ander verhaal.

Armand Storck

De jaarlijkse eucharistieviering van de Broederschap van Sint-Ellooi heeft plaats op zondag 3 december.

EEUWENOUDE STOF DER TABBAARDEN, AFGESPOELD

Wij hadden ons geloof verloren in geschonken eieren voor goed weer aan de zusters Clarissen. We vertrouwden meer op de wetenschappelijke basis van de 'Buienradar' om te beslissen of we zouden starten of niet.

Tussen 11.00u. en 14.00u zou het niet regenen. Je zag de wolken op het scherm zo wegvlieden. Meten is weten.

Het enthousiasme was dan ook bijzonder groot om doorheen onze stad de Poolse Częstochowa te eren, de Lieve Vrouwenbeelden van St.-Willibrordus Berchem, St.-Jacob, St.-Joris en St.-Paulus te torsen. Soms liet de zon het straatbeeld weerkaatsen in de zilveren processiestaven.

Op de Grote Markt flitsten de gsm's naar hartenlust tussen de honderden kijklustigen, soms knielende gelovigen. Op de cadans van de fanfare wiegden vier Spaanse Madonna's op jonge schouders. Mooi!

Maar toen trokken wolken over 'het Scheld'.
Een dubbele zegen voor onze economische levensader:

zegen met het Allerheiligste Sacrament en een meer dan milde regenvlaag van al zo hoge.

En toch hebben we gebeden, gezongen, gehoopt dat vooral de diepe menselijkheid en het Godsvertrouwen van het Magnificat weerklank zou mogen vinden tussen de kaaien en in de harten.

Hadden we maar die eieren geschonken want zelfs de madonna's moesten schuilen onder meters plastic.

Als pastoor voelde ik mij aanvankelijk zalig veilig onder dat mooie baldakijn met het Heilig Sacrament.

Ik had nooit kunnen

vermoeden hoe zich boven mij een zware waterzak vormde. Het torsen voor de dragers werd zwaarder. Telkens het lijnwaad een beetje begaf, gutsten watermassa's met regelmaat tot diep in mijn nek.

En toch stapte de processie door, onverschrokken. Je bent nu eenmaal nat, maar je was hier om getuigenis af te leggen in lief en leed. Die verkoudheid is dan maar je penitentie.

Aangekomen in de kerk zongen we 'Lieve Vrouw van Vlaanderen' krachtiger dan ooit en gingen we nog een keer door de knieën voor de slotzegen. Wat toch wel enige hinder met zich meebracht voor vele kapelheren waarbij de tabbaard recht op bleef staan, stijf van zoveel nattigheid. Het eeuwenoude stof was afgespoeld.

Is dat niet de bedoeling van zo'n bedetocht?

ALS JE BOUWT VOOR EEUWEN

(wat betekenen dan slechts 57 jaren?). Het huidige hoogkoor van de Sint-Pauluskerk heeft een bewogen en daarom lange bouwgeschiedenis achter de rug.

- 1575 Start van de bouw van de zuidelijke dwarsbeuk en de zuidelijke muur van het hoogkoor van de nieuwe kerk (waarvan het schip in 1571 was ingewijd)
- 1578 De Calvinisten scheiden het schip van de kerk af van het oude hoogkoor, dat tot dan nog steeds in gebruik was
- 1584 Een groot gedeelte van de stenen van de ruwbouw van de nieuwe dwarsbeuk en de muur van het hoogkoor wordt gebruikt als ballast voor de brand –en springschepen tegen de versperring van Farnese op de Schelde
- 1618 Pas dan wordt de bouw van dwarsbeuk en koor hervat
- 1632 Het hoogkoor is afgewerkt en overwelfd

Rond 1600 werken kunstschilders Hendrik van Balen en Abel Grimmer samen aan een Heilige Drievuldigheid met Maria, boven een stadszicht van Antwerpen, gezien vanop het Vlaams Hoofd (linkeroever). Van Balen schildert de religieuze scène, Grimmer de stad.

Ze hebben dat beiden met veel vakmanschap gedaan, opvallend zijn de wat sombere hemelwolken boven Antwerpen, maar wat wil je, met de

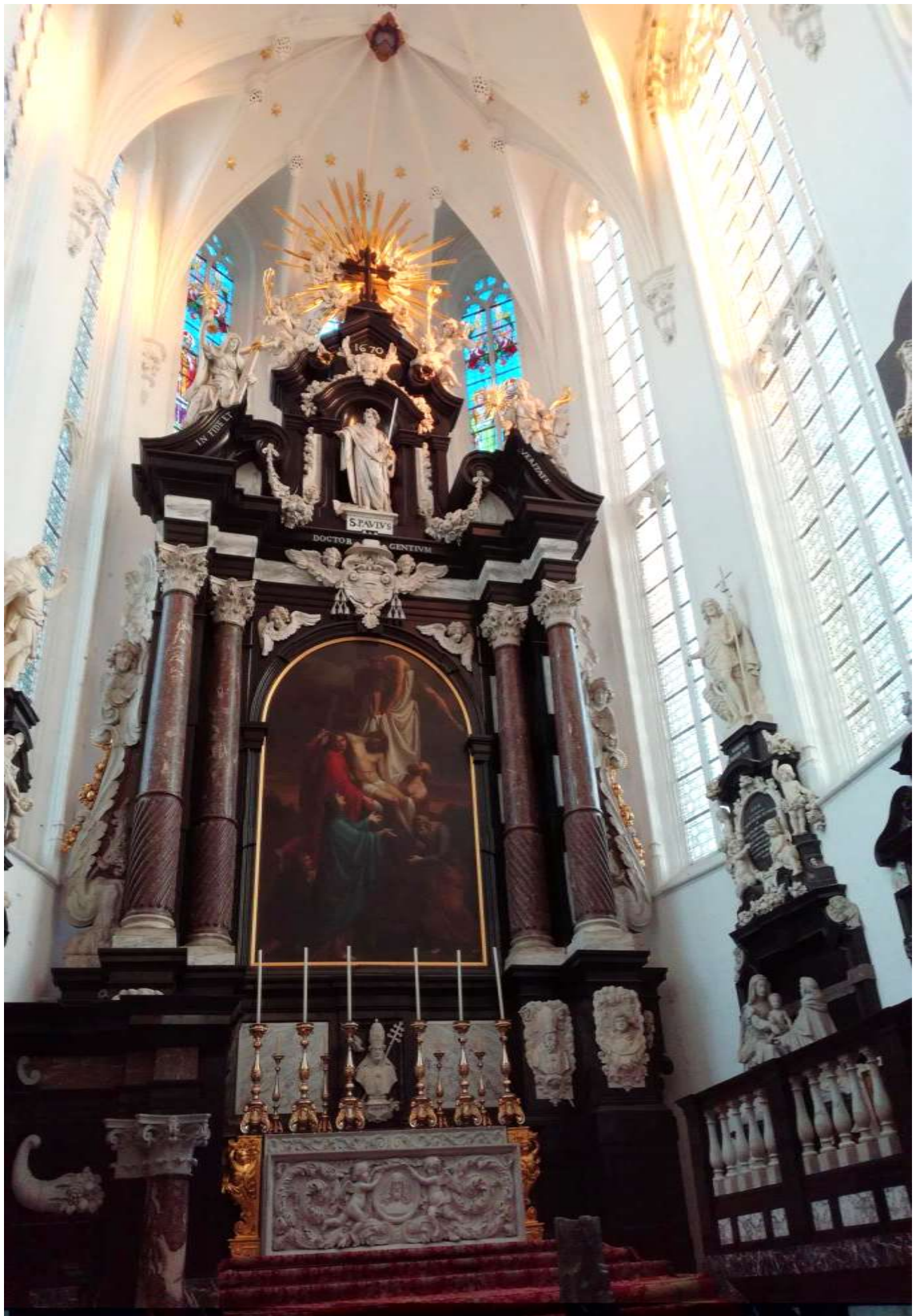
nog altijd woelige tijden toen. Een beetje ernstige bescherming van bovenaf was meer dan welkom. De torens van de stad zijn prominent aanwezig en goed herkenbaar – het waren en zijn bakens waar je een stad kan aan herkennen. Van Balen is welbekend in Sint-Paulus, zijn Boodschap aan Maria is het eerste werk in de Vijftien Mysteriën. Grimmer is dan al een beroemd landschapsschilder, met een aan Bruegel verwante stijl.

Het originele schilderij behoort tot de collectie van het KMSKA en was dit jaar nog te zien in het Rockoxhuis, tijdens de tentoonstelling "The Sky Is The Limit".

Ergens links (noordelijk) in de verte, naast de toren van de Walburgiskerk, herkennen we de Sint-Pauluskerk, maar er is iets vreemds aan het silhouet. Pas na veel inzoomen zien we dat het schilderij de onafgewerkte kerk toont en dat van het nieuwe hoogkoor nog enkel de aanzet van de zuidelijke muur wat ongemakkelijk uit het gebouw steekt. Grimmer heeft ons een mooie momentopname van onze kerk nagelaten, zoals het was in 1600.

Armand Storck

EEN GREEP UIT ONZE POPULAIRSTE FACEBOOK-BERICHTEN

(van september en oktober)

De Sint-Pauluskerk kan je ruiken, voelen, horen en proeven.

Dat weten we zeker sinds 28 augustus, toen we de groep bezoekers van 'De Markgrave' mochten rondleiden. Akkoord, het proeven bleef beperkt tot de koffie in de crypte, maar met de andere 3 zintuigen kan je de kerk ruimschoots ontdekken, ook als je minder of niet kan zien. Begeleid door stadsgids Lieve Baplu en een ploegje enthousiaste Paulusgidsen konden deze bezoekers uitzonderlijk de contouren van de talrijke houten en marmere beelden voelen. Zij hebben ons gewezen op de geuren en geluiden van de kerk en zo werd het een verrijkende beleving voor allen die er mochten bij zijn. De gidsen hebben in elk geval de smaak te pakken van deze gerichte rondleidingen en kijken uit naar een volgende gelegenheid.

Glasramen? Hoe, wat, waar?

Het hoogkoor van de Sint-Pauluskerk te Antwerpen - dat is het kerkgedeelte tegen het hoofdaltaar - was ooit versierd met glasramen, geschilderd door Abraham Van Diepenbeeck en ze stelden het leven van de H. Paulus voor. Dat lezen we in een boek uit 1873, uitgegeven door Buschman te Antwerpen, met een beschrijving van de grafmonumenten in onze provincie. De uitgever voegt er niet aan toe wanneer de glasramen aan de zuidzijde verdwenen zijn, maar voorlopig houden we het op het fatale bombardement van generaal Chassé in 1830.

In het tweede glasraam zuidwaarts, vanaf het hoofdaltaar, was te zien "de volkeren van Laconië, willende offeranden opdragen aan de H. Paulus, om de mirakelen die hij aan hun

land deed". Laconië is een gedeelte van de Peloponnesos in Griekenland, met als hoofdstad Sparta. Paulus heeft geruime tijd in Griekenland verbleven, maar in het begin ging dat niet zonder slag of stoot. Er was nog een zeer actieve cultus voor de godin Diana. Een zilversmid, Demetrius (jammer voor de man, maar we kennen door de Handelingen 19 nog steeds zijn naam), was de leider van een soort opstand tegen de zending van Paulus. De reden is nog steeds bekend: Demetrius had een atelier waar in bijna industriële hoeveelheden zilveren Diana's geproduceerd werden en vreesde dat hij door het christendom zijn lucratieve zaak zou verliezen.

Ook in 2017 woeden er nog oorlogen om gelijkaardige redenen. In het bovengedeelte van het tweede glasraam stond het wapen van Michaël Ophovius, bisschop en prior. In het lagere gedeelte stond, in het Latijn, dat de Laconiërs wilden offeren aan Paulus.

De 'Hypsoskaart'

In 1913 wordt er in zusterstad Gent een wereldtentoonstelling ingericht. Bescheiden als we zijn, stuurt Antwerpen een stadsplannetje van de koekenstad als inzending. De kaart is wel 10 meter lang en 1,65 meter hoog! Kwestie van ons nog eens op de kaart te zetten!

Ze toont tot in detail de havenuitbreiding van toen, de straten en de huizen. Ze is

bekend onder de naam 'Hypsoskaart' en heeft lange tijd in het Scheepvaartmuseum gehangen, maar nu heeft ze een mooie plek gevonden in het Red Star Line museum. De Sint-Pauluskerk staat er in volle glorie op, nog niet zo ingebouwd als nu. Kijk eens op de detailfoto naar het klooster van de Predikheren naast de kerk, met de daken en de structuur nog intact, wat een mooi geheel in de oude stad. Als je in het centrum woont, ga dan maar vlug eens kijken in het museum op de grote kaart of jouw huis er toen al bij was, want ze is tot in detail getekend.

De Veemarkt

Tekenaar en graveur John Coney, een Engelsman, maakt rond 1830 een reis door Europa.

Hij is gespecialiseerd in architecturale tekeningen en maakt ook in Antwerpen prachtige schetsen van enkele kerken. Zo ook van Sint-Paulus en de Veemarkt, toen in gebruik als vismarkt. De kerk staat er weer prachtig op en de omringende huizen lijken wel mooier dan ze waarschijnlijk ooit geweest zijn.

Coney tekent gebouwen als geen ander, maar zijn figuurtjes op de markt zijn aandoenlijk naïef. Het lijken wel "mannekes" zoals Felix Timmermans ze graag en veel door Pieter Bruegel laat tekenen. De visverkopers en -kopers hebben grote neuzen en slepen fenomenale vissen af en aan. Ontschubben en fileren werd duidelijk aan de klanten thuis overgelaten. Naast Sint-Paulus staat een huis, dat is de Veemarkt nr. 11. Op de tekening zie je de hespen achter de vensters hangen, het was in die tijd duidelijk een beenhouwerij. Naar zo een prent kan je lang kijken en je blijft details opmerken. We hebben deze mogen fotograferen in het Prentenkabinet bij het museum Plantin Moretus.

Stavaza aantal kloosterlingen in 1772

Op 21 maart 1772 zond de provinciaal, Celaus Alofs aan de magister, Joannes Thomas de Boxadors een verslag over zijn provincie.

Zo vernemen we dat het klooster van Antwerpen in het jaar 1772 zo'n 82 kloosterlingen telt, waarvan 17 lekenbroeders, 7 fraters studenten, 46 priesters, 12 missionarissen in Hollandse zending en 5 novicen, in totaal dus 87.

In het verslag staat er ook nog een niet-al-te-positieve beoordeling over de priesters: sommigen zijn nalatig of zorgeloos in hun studies, anderen zijn bekrompen van geest en dom. Deze priesters worden uiteindelijk niet aanvaard door de plaatselijke bisschoppen om te preken en de biecht te horen. Te Antwerpen zijn er in 1772 zelfs acht die tijdelijk uit de zielzorg zijn uitgesloten.

Tja, we kunnen niet alles hebben hè.

Asielzoekers

Als we vandaag aan asielzoekers denken, dan gaat het om de meestal brave mensen die hun oorlogs- of hongerlanden ontvlucht zijn. In de 15de eeuw was dat niet het geval. Mensen die asiel zochten in kerken en kloosters waren vaak op de vlucht voor de schout en zijn knechten en hadden waarschijnlijk iets mispeuterd dat het daglicht niet mocht zien.

Maar ja, je weet hoe dat gaat, er staat zo iemand voor je kloosterdeur en je ontvangt hem als een christenmens. In de 'Kronijken van Antwerpen' lezen we dat de Predikheren van Antwerpen in 1435 toch maar een brief schrijven aan hertog Filips de Goede om te melden dat het de spuigaten uitloopt met de talrijke asielgasten op hun domein. De keuken wordt regelmatig geplunderd en er worden vrouwen van bedenkelijk allooi in de vertrekken van het klooster gesignaleerd.

Filips decreteert vervolgens op 14 juli 1435 dat het asiel op kerkelijk domein van kracht blijft, maar in het vervolg beperkt blijft tot 3 dagen.

Zo, u bent weer mee. Wil u graag meer van deze leuke weetjes lezen en op de hoogte blijven van allerlei activiteiten in de Sint-Pauluskerk? Bezoek dan onze Facebook-pagina 'Sint-Pauluskerk Antwerpen' en word onze vriend! like us! Dank u!

Uw FB-ploeg (Armand Storck, Walter Geluyckens, Caroline De Wever)

NIET HELEMAAL DE CALVARIEGROEP VAN HET FALCONPLEIN

Op de kaart van Bononiensis, van Antwerpen, gemaakt rond 1565, staat er op de hoek van het huidige Falconplein een Calvariegroep, een kruis met Jezus, bijgestaan door Maria en Johannes. Het is opmerkelijk om te zien dat het stratenpatroon gedurende 450 jaar onveranderd is gebleven. Het water van de Falconrui komt van achter het kruisbeeld, passeert onder de huidige Kaasbrug (links), maakt een flauwe bocht naar rechts en verdwijnt dan recht voor het kruisbeeld, naar wat nu nog altijd de Falconrui is. De beeldengroep staat voor de waterpomp van het Falcontinnenklooster – het huidige Falconplein loopt rechts naar de Brouwersvliet.

We weten niet hoe lang de beeldengroep er al stond voor 1565. We weten wel dat hij zwaar beschadigd werd tijdens de Beeldenstorm in 1566 en dat er rond 1610 zelfs een nieuw Christusbeeld moest gemaakt worden. Na nog wat veranderingen en nog nieuwe beelden, de laatste keer door Cornelis De Smet in 1790, verdwijnt de groep definitief van zijn oude plek in 1797, op last van de Franse bezetting, die niet graag religieuze beelden op het openbaar domein ziet. De Calvariegroep

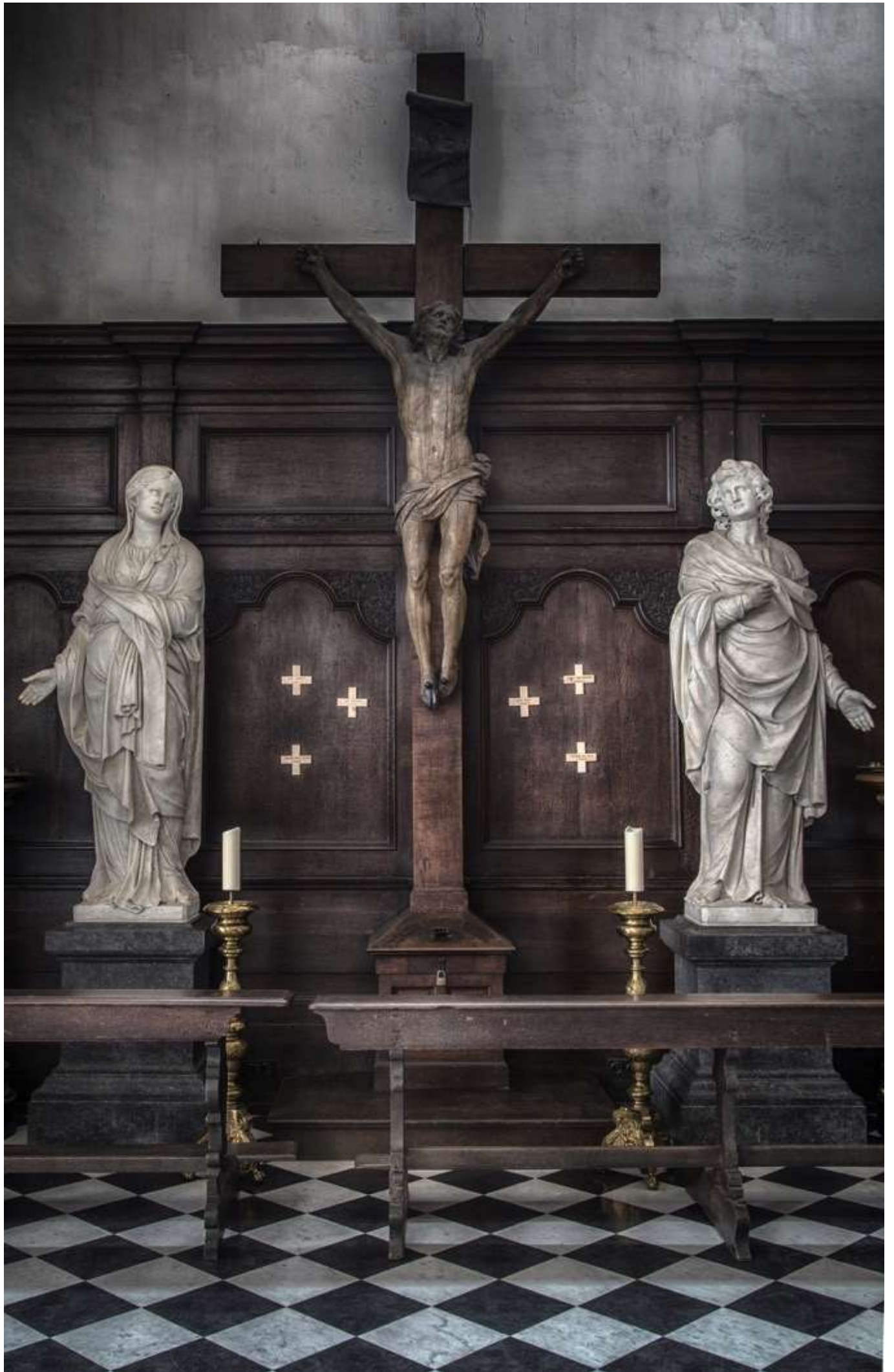
wordt weggeborgen - we weten niet waar - en van de beelden van Maria en Johannes wordt niets meer vernomen.

In 1804, de Sint-Pauluskerk is dan terug geopend voor de eredienst, wordt het kruisbeeld van het Falconplein opgesteld binnen in de kerk, in het hoofdportaal. Pas in 1900 zal het beeld de plek krijgen waar het nu nog steeds staat, aan de noordwestelijke deur die van de kerk naar de pandgang leidt.

Nadat het doksaal, dat was het bouwwerk tussen het kerkschip en het hoogkoor, rond 1830 wordt afgebroken, moet er een bestemming worden gevonden voor de beelden die erop staan. We weten welke beelden het waren en dat ze gemaakt werden door Pieter I Verbruggen in het midden van de 17de eeuw: een calvariegroep met Maria en Johannes, een wereldbol met Chronos de Tijd en vijf treurende engeltjes, waarvan er nu nog vier rond het vieringaltaar staan.

Maria en Johannes dalen een meter of acht naar beneden en worden bij het kruisbeeld, afkomstig van de Falconruï, opgesteld. En daar staan ze nu nog. De groep is dus niet helemaal dezelfde als die van het Falconplein, maar toch wel genoeg om er een verhaal over te vertellen.

EEN WOORDJE BIJ BEETHOVENS MIS IN DO GROOT (1807)

Beethoven schreef zijn mis in Do groot, opus 86, op vraag van prins Nikolaus II Esterhazy. Naar goede gewoonte wilde de prins zijn echtgenote, prinses Maria Josepha Hermenegild, verrassen met een nieuwe orkestmis op haar naamdag in september 1807. Jarenlang had hij zijn hofcomponist Joseph Haydn gevraagd dit te doen maar die had zich inmiddels, op hoge leeftijd, teruggetrokken.

In een brief van 26 juli 1807 laat Beethoven weten dat ernstige hoofdpijn hem niet had toegelaten om de mis te voltooien. Hij vertelt ook over zijn aarzeling om hem de mis te overhandigen: "U bent immers gewend aan de onnavolgbare meesterwerken die de grote Haydn voor u maakte". Een schetsboek dat in Parijs bewaard wordt, geeft aan dat Beethoven ter inspiratie 2 passages uit het *Gloria* van Haydns Schöpfungsmesse voor zichzelf kopieerde.

Als de tijdsaanduidingen in Beethovens brieven kloppen, dan schreef hij een eerste deel van de mis nog voor maart 1807. Een tweede deel volgde dan later, na een lang oponthoud. De bewaarde orkestpartijen geven aan dat dit materiaal zeer haastig werd gemaakt. Hoewel het orkestmateriaal door Beethoven zelf werd gesuperviseerd, vertonen sommige passages fouten, vaak nog verergerd door Beethovens aanwijzingen.

De eerste uitvoering had plaats op 13 september 1807. Prins Esterhazy was er allesbehalve gelukkig mee. In een brief aan gravin Zielinska noteert hij: "*La messe de Beethoven est insupportablement ridicule et détestable, je ne suis pas convaincu qu'elle puisse même paraître honêtement: j'en suis colère et honteux*".

Hoewel de smaak van de prins veeleer conservatief was, geeft Beethoven aan zijn uitgever Härtel toch ook wel toe dat hij de woorden van de mis op een manier had benaderd, "zoals dat nog nooit gebeurd was." Voeg daar nog het weinig verzorgde materiaal voor het orkest aan toe: deze elementen zorgden voor een weinig opbeurende repetitie en een uitvoering van beperkte kwaliteit. Het werd voor Beethoven een vernederend moment.

In een commentaar (uit 1813) zal E.T.A. Hoffmann evenwel spreken over de "expressie van een kinderlijk serene geest, die in alle puurheid gelooft in Gods genade – een God die het gebed van zijn kinderen zal verhoren. In het Agnus Dei is er een weemoed die omslaat in een "vreugde die van een andere wereld is". De mis in Do groot is een van Beethovens minst uitgevoerde meesterwerken. Ze wordt natuurlijk overschaduwd door de immense Missa Solemnis die vijftien jaar later geschreven werd. Maar misschien heeft de mis in Do groot een directheid en een emotionele diepgang die haar gelijke niet kent in de Missa Solemnis.

St.-Pauluskerk Antwerpen

ingang : Veemarkt

Z O N D A G
2 6 / 1 1 / 2 0 1 7

16u00-22u00

(deuren : 15u30)

Muziek :

- MONA VERHAS (viool)
- ADRIAAN JACOBS (piano)
- NICOLAS DE TROYER (orgel)
- SENNE LA MELA (trompet)

Zang :

- ANA NAQE (sopraan)
- ASTRID STOCKMAN (sopraan)
- WILFRIED VAN DEN BRANDE (bas-bariton)

Crypte :

doorlopend drank & versnaperingen

- inkom : € 15,- (incl. één drankbon)

ST.-PAULUSPAROCHIE TEGEN ARMOEDE

SINT-PAULUSPAROCHIE TEGEN ARMOEDE

UITNODIGING

voor de

NOCTURNE

op zondag 26 november 2017 om 16 uur (deuren 15u30)

(ingang Veemarkt)

Voor de zevende keer kunt u tijdens de Nocturne genieten van hoogkwalitatieve muziek u gebracht door de hierna genoemde professionele musici :

Ana NAQE - sopraan

Astrid STOCKMAN - sopraan

Mona VERHAS – viool

Wilfried VAN DEN BRANDE - bas-bariton

Adriaan JACOBS – piano

Senne LA MELA - trompet

Nicolas DE TROYER - orgel

Voor en na, maar ook tijdens het optreden kunnen de aanwezigen rondwandelen en genieten én van de muziek én van het prachtige barokinterieur van de kerk, terwijl men voor een hapje en een drankje terecht kan in de crypte.

De bedoeling van dit initiatief is een antwoord geven aan de armoede die ondanks de sociale welvaart de laatste jaren schrikbarend blijft toenemen. Vele mensen leven in ellendige omstandigheden, vaak verdoken voor de buitenwereld. Regelmatig is er een vraag om een aalmoes, om eten te kunnen kopen, om de energiefactuur of apothekersrekening te betalen, om zich in orde te stellen met de huur, enz... en dit meestal gestaafd met deerniswekkende verhalen. Wij willen die mensen blijven helpen met o.a. : warme maaltijden, sociale begeleiding, huisbezoeken, aandacht voor daklozen, betrokkenheid bij het lot van kinderen, steeds met de betrachting om deze mensen UIT de vicieuze cirkel van de armoede te halen.

Omdat de situatie in Antwerpen zo schrijnend is, willen wij zoveel mogelijk mensen bereiken met de vraag om ons financieel te willen steunen zodat wij diegenen die het écht nodig hebben blijvend zouden kunnen helpen.

Met deze NOCTURNE bieden wij u daartoe volgende mogelijkheden :

toegangskarten aan € 15 (incl. drankbon) zijn iedere dag van 14u00 tot 17u00 verkrijgbaar aan de balie in de Sint-Pauluskerk (Veemarkt) - of stuur een mailtje naar walter.steenwegen@scarlet.be

(vergeet niet uw naam en adres en het gewenste aantal karten in uw e-mailbericht te vermelden)

Na overschrijving op rekening BE40 3631 2054 4263 BBRUBEBB van "Sint-Paulus Caritatief" (in de mededeling: "*nocturne 2017 - naam en adres*") zullen uw karten klaarliggen aan de balie bij de ingang.

sponsoring (*) kan door minimum € 100 (vóór 10 november) te storten op bovenvermelde rekening met mededeling: "*sponsor nocturne 2017 - naam en adres van de sponsor zoals deze in het programmaboekje zal worden opgenomen*".

Voor een bedrag van minimum € 250 (vóór 10 november) wordt het logo van de sponsor in het programmaboekje gepubliceerd, het volstaat om het logo door te mailen aan jozef.philippo@telenet.be

Voor uw financiële steun danken wij u in naam van de mensen in armoedesituaties.

BE40 3631 2054 4263 BBRUBEBB van "Sint-Paulus Caritatief"
Sint-Paulusstraat 22 - 2000 Antwerpen

(*) na ontvangst van de betaling zullen er twee karten klaarliggen aan de balie bij de ingang Veemarkt Antwerpen

PAROCHIALE COÖRDINATIEKALENDER

november

Wo	1	10.30u	"Allerheiligen" – Orkestmis
Do	2	19.00u	Allerzielen. Gedachtenisviering voor de overledenen
Vr	3	10.00u	Bestuur Sint-Paulusvrienden
Za	4	17.00u	Concert – "La Vida Bona" - Cantabo
Zo	5	10.30u	Koormis voor overledenen "Venerabel Kapel"
		12.00u	Doopviering James Poschet
		13.00u	Doopviering Marilou Rauws
Ma	6	14.00u	Dagelijks bestuur "Muziekkapel"
Di	7	10.00u	Redactievergadering
Wo	8	14.00u	Een namiddag over het "Marcus Evangelie" tot 16.30u
Za	11	19.30u	Licht!
Zo	12	10.30u	Orgelmis
Wo	15	14.00u	Een namiddag over het "Marcus Evangelie" tot 16.30u
Vr	17	19.30u	Licht!
Zo	19	10.30u	Sint Ceciliaviering - Orkestmis - Verzamelde Vlaamse Koren
Wo	22	14.00u	Een namiddag over het "Marcus Evangelie" tot 16.30u
Zo	26	10.30u	Polyfone mis mmv. "Utopia"
		12.30u	Doopviering Gysen
		16.00u	"Nocturne" Sint Paulus tegen armoede

december

Zo	3	10.30u	Orkestmis - Sint-Elooi - Missa Brevis - W.A. Mozart
Ma	4	14.00u	Dagelijks bestuur Muziekkapel
Zo	10	10.30u	Koormis - Broederschap Heilige Lucia - Koor Utrecht
		15.00u	Arti Vocali - Weihnachtsoratorium
Do	14	10.00u	Studium Generale
Za	16	20.00u	Concert Alegria - J.S. Bach - Hohe Messe
Zo	17	10.30u	Koormis - Heilig Kruis - Cantabo
		15.00u	KOCA kerstconcert - vrije toegang
Zo	24	23.30u	Kerstwake met zang gevolgd door Middernachtmis
Ma	25	10.30u	Orkestmis Kerst - Missa Brevis - F. Schubert
Di	26	15.00u	Concert van de Hoop - Weihnachtsoratorium
Zo	31	10.30u	Orgelmis

Teksten en afbeeldingen werden opgenomen zoals door de auteurs aan de redactie bezorgd

Ontwerp: P. Scheelen, E. Vandecauter

Verantwoordelijke uitgever: P. Scheelen, Sint-Paulusstraat 22, 2000 Antwerpen

Foto's: A. Storck, D. Wuyts, Wikipedia, E. Vandecauter, R. Sirjacobs, P.Scheelen

Redactie: P. Scheelen, C. De Wever, E. Vandecauter